

מתנתרת האינטרנט

הם לא נפגשו מעולם, לא הפגינו ביחד בכיכר וגם לא חסמו כבישים. חמושים במקלדת, בטקטיקות של לוחמת גרילה באינטרנט ובמנהיג מסתורי שמתגורר בתאילנד זוכה לכינוי "הדוד", מילאה קבוצה של אלפי גולשים תפקיד חשוב במאבק הציבורי נגד החוק הביומטרי. בקרוב: הסרט ביוטיוב

"מאנרכיסטים ועד לכהניסטים, כולם מנהלים מאבקים וירטואליים". הדוד, נמרוד קרת, ועדי עליה בביתם בתאילנד

|| משה רונן

ה היה מאבק שונה. לא היו בו הפני נות רחוב וגם לא חסימות כבישים. לא הוברקו טייקרים ולא נכתב גרפיטי על הקירות. אלפי אנשים השתתפו בו בלי שבכבל ראו זה את זה. במקום למלא כיכרות, הם נאספו במהמוניהם במרחב הווירטואלי – גיקים של מחשבים, אנשי אבטחת מידע ונאוני תוכנה – וניהלו בייעילות מלחמת גרילה אינטרנטית נגד החוק הביומטרי.

נכון, היו להם שותפים גם בעולם האמיתי, ואי אפשר לקרוא את ההפגנות בכיכר העיר. כותם. אבל בעולם של האינטרנט תופס מקום הולך וגדל בחיינו, הקיבוץ העוים שהתנהלו בשנות החוק הביומטרי מצביעים בפנינו אב טיפוס למאבקים חברתיים מסוג אחר. כאלה שאולי אפילו יחליפו בעתיד הקרוב את ההפגנות בכיכר העיר. "זה היה מאבק אנרכיסטי, מאבק לא מסודר, ללא מנהיג רשמי ובלי חלוקת תפקידים מסודרת", אומר אור גילת, אחד הפעילים במחאה הווירטואלית נגד החוק הביומטרי. "כל אחד עשה מה שהוא רצה. כל אחד פעל לפי הרעיונות הפרטיים שלו שהוא מביא מהבית – אבל זה עבד כמו מהונה משומנת". מעל למאבק ריחפה רמותו המסתורית של ה-dod. "אף אחד לא ראה מעולם את הדוד", אומר שי קסירר, סטודנט לאיכות הסביבה באוניברסיטת תל אביב ופעיל במאבק נגד החוק. "אין לו טלפון ואין לו כתובת מייל. הדוד פונה אליך. אתה לא יכול להתקשר אליו. יש לו אתר עם טופס, אתה ממלא אותו ובאמצעותו מודעה בפניו, מסביר מה אתה

מבקש ממנו ומשאיר את הכתובת שלך אם הוא רוצה, הוא יוצר איתך קשר. רוב הסיכויים שהוא לא ידבר איתך". הדוד, יודעים רק חלק מאלו שיתפו איתו פעולה, הוא נמרוד קרת, איש תוכנה ישראלי ואחיו של הסופר אתגר קרת, שחי עם זוגתו, עדי עליה, בעיירה שקטה ונידחת בתאילנד. "כמו שאח שלו גאון בכתובה, ככה נמרוד גאון בכתובת תוכנה", מעיד עליו חברו הטוב ערן ורד. גם עדי היא רמות מאור מוכרת בקהילה הווירטואלית, בעיקר בזכות הכיבוד שלה "ברכה גולשת", שהיה אחד הראשונים בשפה העברית. היום היא כותבת את הבלוג "סאי נוק", שעוסק באוכל תאי ונחמים בתאילנד.

מקום מושבו בתאילנד בנה קרת כמה אתרים שהיוו את בסיס המאבק נגד החוק הביומטרי. אחד האתרים האלה – mk.site.co.il עקב מתאילנד אחרי תנועותיהם של 120 חברי הכנסת. תוך שימוש במידע שנשאב ממשחבי הכנסת, ריזוח האתר בזמן אמת על חברי כנסת שנמצאו כמשכך בכל רגע נתון, כל חברי הכנסת שבמשכך ומחוצה לו חולקו לשלוש קבוצות: בעד החוק, נגדו, ו"דרושים", כלומר חברי כנסת שצריך לשכנע אותם להצביע נגד החוק. תחת הסטטוס דרושים קובצו גם חברי כנסת ששוקעים לשכנוע אחרון בשעת האמת, ברקות שלפני ההצבעה, ולוירווח להיכנס ולהצביע. ח"כים לא מעטים הורו השבוע כי הרגישו היטב לקראת ההצבעה את הלחץ שהופעל עליהם. הצעת החוק הביומטרי נועדה להקים מאגר מידע לאומי, שינוהל במשרדי הפנים והמשפטים. במאגר ייכללו כל טביעות האצבע וסריקות הפנים של אזרחי ישראל. מטרת המאגר למנוע זיופי תעודות

הזות ולאפשר פענוח קל של פשעים. המתנגדים לחוק אמנם תומכים בכך שהנתונים הביומטריים יוצפנו בתוך צ"פ אלקטרוני בתעודת זהות וברכוש – אבל תוקפים את הכוונה לאגור את הנתונים. הם חוששים, בין השאר, מפגיעה בפרטיות ומרילפת המידע לידי גורמים עוינים למדינה, גורמים כלכליים גדולים וחוקרים פרטיים. "זהו מאבק ראשון שבו המשתתפים הם אנשים עם כוח טכנולוגי", אומר ורד, יוצר וירדא מתל אביב. "החוק וסכנותיו מובנים בעיקר לאנשי הטכנולוגיה. טבעי שהם יתאחדו באמצעות האינטרנט, וטבעי שהם ניהלו את המאבק באמצעים שהם מכירים ולא דרך עיתונאים או לוביסטים".

אצבע אי אפשר להחליף

הרוו, פעם מתכנת בכיר בחברת אבטחת המידע צ'ק פוינט ופעיל בולט במאבק של "עלה ירוק", החליט לפני ארבע שנים לעזוב את ישראל ביחד עם זוגתו ולעבור לתאילנד. באמצעות האינטרנט הם ממשכים להתקיים מתכנת ומעבודות שונות ברשת עבור חברות ישראליות, אבל נהנים מעלויות המחיה הולות של תאילנד. תחילה גרו באכסניה באי קרצ'אנג, אחר כך בבית אונסט שבנה על עץ גודל, וכיום בבית צנוע בעיר קטנה ברורים מורת תאילנד, ששעות נסיעה מנגנוק. הראיון עם קרת ועליה נערך – לא שציפיתי למשוה אחר – בהתכתבות און ליין דרך האינטרנט. "עקרונית, מאבק שמנוהל באינטרנט אינו שונה כל כך ממאבקים שמנוהלים בעזרת פגישות וטלפון בין וירטואליות למה שמכונה העולם האמיתי כבר תמיד בשוחות בין אנשים, השאלה באיזה אמצעי שכני השיחות מתבצעת היא משנית. למעשה הגובל בין וירטואליות למה שמכונה העולם האמיתי כבר לא ממש קיים. פעם אנשים היו נפגשים ליד המזורה כדי לתכנן מאבקים. היום הם נפגשים באינטרנט. מה שהשתנתו הוא שהעבודה דרך האינטרנט מאפשרת גם לאנשים כמונו, שגרים באורז זמן אחר,

להשתתף במאבק בלי שיעירו אותנו טלפונים באמצע הלילה". כמעט כל מי שדוברים איתו אומר שהרוד היה המנהיג של המאבק הזה. "אחד הדברים היפים בקמפיין נגד המאגר הביומטרי זה שהוא התנהל ללא מנהיגים. הרוד היה האיש הראשון שכתב קוד עבור המאבק, אבל זה לא עניין של מנהיגות אלא של תפק". מה הניע אתכם לצאת מהשלווה התאילנדית ולהשתתף במאבק שמתנהל אלפי קילומטרים מהמקום שבו אתם נמצאים? "אם יוקם מאגר ביומטרי, אפילו חלקי, את הנוק לאלה שנתגוהם נלקחו מהם אי אפשר יהיה לתקן בהמשך באמצעות חקיקה. זה קצת דומה בהקשר הזה לחוק סירוס חובה".

החוק עשפת את עצמך במנגנוני הגנה וסינון קפריינים כל כך? "זו גחמה אישית שלי שאינה קשורה למאבק, אני לא רוצה למסור את כתובת הרוא"ל האישית שלי לכל מיני מקומות מופקפקים – מגורמי ביון מוכרים כמו פייסבוק ועד לספאמרים וילדים חוששים שהם האקרים. לפעמים חשוב לי לעיין בספאם ובוורוסים שאני מקבל, אבל לרוב לא. לכן החלטתי בשלב מסוים לבנות את ההגנה האולטימטיבית נגד ספאם. אני פשוט לא מתחייב לקרוא דוא"ל. מי שעובד איתי באופן קבוע יודע איך להתקשר איתי – אפילו בצורה מוצפנת. ומי שלא – יכול ליצור קשר דרך טופס, או לשלוח דוא"ל לעדי".

האתר המרכזי שהקים קרת לצורך המאבק הוא no2bio. זהו אתר הפתוח, השואל את הנכנס אליו שאלות בסגנון: "שמרת תמונה ארושית? נכנסת למאגר המידע הביומטרי. מה הסיכוי שלך להתקבל לעבודה חדשה?"; "חמתה על עצמו? מה הסיכויים שלך לקבל ויזה לחו"ל? עם מאגר המידע הביומטרי כולם יידעו עליך הכל. בכל מקום, בכל זמן, לכל מטרה. כי אצבע אי אפשר להחליף". בנוסף לשלוח המסרונים דרך האינטרנט הגולשים ניתן היה למצוא באתר חדשות מהשטח

להנחית בזמן אמת לפעילים נגד החוק, מה לעשות ומתי. בימים שלפני ההצבעה על החוק נכנסו לאתר אלפי אנשים מדי יום כדי לקבל הוראות כיצד לקדם את המאבק. בנוסף יצר קרת וידיג'ט חדשות: מעין חלונות, שכל בעל אתר, בלוג או דף בפייסבוק יכול לשתול. בתוך החלונות נשתל מבוקר, שהכיל תוכני הסברה משתנים בנוגע לחוק. פרט לאתרים, פתחו מתנגדי החוק הביומטרי קבוצות בפייסבוק. לאחר שהתברר להם כי פייסבוק אינו מאפשר לשלוח הודעה כללית ליותר מ-5,000 חברים, פתחו גם קבוצה שנייה ושלישית, להכיל את כל התומכים. רשימות תפוצה של אלפי פעילי לים ותומכים הופצו באמצעות האתר no2bio, והפעילים החלו לשלוח איש לרעהו הודעות דואר אלקטרוניות. רבים שלחו הודעות לכל הקבוצה, כך שתיבות הדואר של הפעילים הוצפו לפעמים במאות הודעות מדי יום.

המאבק לא נגמר

נדמה שאפילו יותר מהצלחת המאבק, גאים מנהליו בדרך שבה נוהלו: במחתרות, בכלבול, בכלגון ובעיקר בתחושת הראשוניות והישגות. "לאופונענים שנלחמים נגד מחירי הביטוח יש משרד יחסי ציבור שעוזר להם", אומר קסירר. "יש להם לוביסטים, תקציב. יבואנו האופונענים עוזרים להם במימון הפעילות. אצולנו לא היו משאבים ורצון לעשות אירועים כאלה. לא חילקנו טייקרים בצמתים, כי צריך כסף להרפיס טייקרים וצריך אנשים שיש להם זמן לצאת לצמתים ולחלק אותם. צריך ארגון ותיאום ולוביסטיקה. כך ניהלו מאבקים כאלה עד היום. לנו אין את זה, לא היה לנו ולא יהיה לנו. לא קיימנו ישיבות ודינאים. לא קיבלנו החלטות מסודרות". ובכל זאת, למתבונן מבחינך נראה כאילו הייתה

הדוד, היום כבר מותר לגלות, הוא נמרוד קרת שניהל את המאבק מביתו בתאילנד. "האינטרנט מאפשר גם לאנשים שגרים באזור זמן אחר להשתתף במאבק בלי להתעורר מטלפונים באמצע הלילה"

הנחיות בזמן אמת לפעילים נגד החוק, מה לעשות ומתי. בימים שלפני ההצבעה על החוק נכנסו לאתר אלפי אנשים מדי יום כדי לקבל הוראות כיצד לקדם את המאבק. בנוסף יצר קרת וידיג'ט חדשות: מעין חלונות, שכל בעל אתר, בלוג או דף בפייסבוק יכול לשתול. בתוך החלונות נשתל מבוקר, שהכיל תוכני הסברה משתנים בנוגע לחוק. פרט לאתרים, פתחו מתנגדי החוק הביומטרי קבוצות בפייסבוק. לאחר שהתברר להם כי פייסבוק אינו מאפשר לשלוח הודעה כללית ליותר מ-5,000 חברים, פתחו גם קבוצה שנייה ושלישית, להכיל את כל התומכים. רשימות תפוצה של אלפי פעילי לים ותומכים הופצו באמצעות האתר no2bio, והפעילים החלו לשלוח איש לרעהו הודעות דואר אלקטרוניות. רבים שלחו הודעות לכל הקבוצה, כך שתיבות הדואר של הפעילים הוצפו לפעמים במאות הודעות מדי יום.

בשלבם המאוחרים של המאבק כבר השתלבו בו שתי לוביסטיות, ענת רוזיליו וליבי בייקין, שפעלו באמצעים המסורתיים יותר, כמו פגישות עם חברי כנסת – אבל עזו זאת מתאים מושלם וקפטיבי". ■

מכתבים

גלי חדינה פלסטינית

למרות התמיכה הרבה של מדינות ומ נהיגים, ולמרות תמיכתה של ממשלת יש ראל, ולמרות שהרבר נראה כהכרחי, מדינה פלסטינית לא תקום בטווח הנראה לעין, בגלל סיבות שאינו ניתנות לפתרון מוסכם, בשלב זה. נכון שערפאת הכריז כבר בזמנו כטר נים, כמועצה הלאומית, על הקמת מדינה פלסטינית. נכון שקיימת אפשרות שגם איסמעיל הניה יכריז על הקמת "מדינת המאסטן בעזה, ואבו מאזן יכריז על "מדינת פתחלנד בגדה המערבית, אולם "הכרזות עצמאות" שאלה אינן רציניות. הפלסטינים לא מסוגלים לגבש בתוכם ממשל מוסכם על כולם, שיהיה מוכן ומסוגל להסכים על פשרה טריטוריאלית עם יש ראל ולשים קץ לסכסוך. גם ישראל, מצדה, לא מסוגלת (גם אם תרצה) לבצע פינוי המור ני מרצון או בכוח של 100 אלף מתנחלים, "בנחישות וברגישות" כמו בגוש קטיף החמאס והאיסלאם הקיצוני השתלטו בפועל על הרחוב הפלסטיני, דבר שמונע כל הסכמה לפשרה ולקץ הסכסוך עם יש ראל, כתנאי להקמת המדינה הפלסטינית. רוב הציבור בישראל מתנגד לזכות השיבה ולנסיגה טוטלית לקווי 67. אלה שני תנאים אולטימטיבים של הפלסטינים שמונעים כל פשרה וקץ הסכסוך.

מתי דוד, רמת אפעל

גלי פוליטיקה

פרופ' חגי מאוטנר יוצא חוצץ כנגד פסי לתו, כביכול, של השופט סולברג מלהיות מועמד מומלץ למשרת היועץ המשפטי לממשלה על ידי ועדת האיתור בראשות השופט אור ("ידיעות אחרונות", 22.11.2009). פרופ' מאוטנר מתיימר לדעת למה הוועדה לא המליצה על השופט סולברג, וקובע כי הסיבה הינה "הרהר" של השופט הנכבד בגלל השתייכותו ל"ציונות הדתית". איני יודע מה השקפתו הפוליטית של מר סולברג, אבל אם הוא אכן משתייך לקבוצה בעלת אג'נדה פוליטית מובהקת, חובתה של הוועדה הייתה לשקול אם זו לא תשפיע על שיקוליו במילוי תפקידו. אין לי ספק שלו היה מוצגת בפני הוועד דה מועמדותו של איש בעל השקפות פוסט ציוניות, הוועדה הייתה שוקלת אם האג'נדה שלו תאפשר לו למלא את התפקידו כנדרש. דוד רביד, תל אביב

חוק וסדר

יש קשר בין הוויכוח על הפרדת סמי כריות של היועץ המשפטי לממשלה לקי בעת בג"ץ כי יש גבול להפרטה כשביטול את פתיחת הכלא הפרטי. לאירועים אלו יש קשר גם עם ניצני המרד שגילו כמה היילים של ישיבות ההסדר בהבעת התנ' גדורת לפינוי מאחוזים. החוט המקשר בין אירועים אלה ורר מיהם הוא חסרונם של חוקי ישראל, חוקה שמתוזה את "תעודת הזהות" הקול" קטיבית שלנו, ושתקבע את חוקי המשחק הבסיסיים של המדינה, העם והשלטון. בישראל רוויית השסעיים בין דתיים וחילוניים, ערבים ויהודים, ותבנית של טונית רעועה, הנאלצת ללכת לבחירות כל שנתיים, אי הסכמה כל כלי משחק מהותיים מסוכנת יותר מהאיום הביטחוני בני אוחיון, נהריה

כתובת למכתבים (עד 150 מילה): ידיעות אחרונות, ת.ד. 109, מ"מ, 077: 03*6082546 קול: 03*6082546 letters@yedioth.co.il. כתובת ומספר טלפון נא לציין שם מלא, כתובת ומספר טלפון